

บทคัดย่อ

การขับเคลื่อนกระบวนการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พี่เลี้ยงโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา มหาวิทยาลัยศิลปากรตลอดระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2557 – 2560) เกิดข้อค้นพบที่สำคัญต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้บนฐานวิจัยกับโรงเรียนในพื้นที่ทั้ง 11 โรงเรียน คือ การสร้างพื้นที่ให้ครูแกนนำในแต่ละโรงเรียนได้เกิดการแลกเปลี่ยนกันอย่างอิสระ ตามศักยภาพและบริบทของครูแต่ละคนก่อนเป็นอันดับแรก โดยทางศูนย์พี่เลี้ยงฯ ใช้หลักคิดที่ว่า “ปรับฐานใจ ใช้ฐานกาย ขยายฐานคิด” กล่าวคือ การส่งเสริมให้เกิดแรงขับเคลื่อนภายในในการร่วมขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งกลยุทธ์ที่ใช้ คือ การให้อิสระ และเปิดโอกาสให้กับครูผ่านพื้นที่การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นผ่านแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และการประยุกต์ใช้แนวทางการเรียนรู้เชิงรุก ผ่านทักษะการโค้ชของศูนย์พี่เลี้ยงฯ ที่ให้ความรู้สึกแบบไม่เป็นทางการ (ปรับฐานใจ) จากนั้นจึงสนับสนุนให้ลงมือปฏิบัติทันที โดยไม่ต้องกังวลเรื่องความถูกผิดตามหลักการ ไม่ต้องใช้เวลาในการวางแผนทางความคิดจนมากเกินไปจนไม่ได้เริ่มลงมือทำ (ใช้ฐานกาย) ซึ่งในระหว่างนี้ทางศูนย์พี่เลี้ยงฯ จะเป็นผู้อำนวยให้เกิดพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติ ผ่านเวทีแลกเปลี่ยนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเน้นไปที่การสื่อสารสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อถอดบทเรียน ผ่านการทำซ้ำในหลาย ๆ โอกาส หลาย ๆ พื้นที่เพื่อนำไปสู่การร่วมถอดรหัสความคิดสู่วิถีปฏิบัติในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้บนฐานวิจัย (ขยายฐานคิด) ตามบริบทและศักยภาพของแต่ละโรงเรียนต่อไป ทั้งนี้ข้อพิจารณาหนึ่งที่ศูนย์พี่เลี้ยงฯ ให้ความสำคัญอย่างมาก คือ การทำให้ครูรู้สึกว่าการจัดการเรียนรู้แบบเพาะพันธุ์ปัญญานั้นไม่ใช่ภาระเพิ่มเติมจากงานปกติ ซึ่งจำเป็นต้องเข้าใจถึงวิธีการทำงานภายใต้ข้อจำกัดของระบบการจัดการเรียนการสอนในแต่ละโรงเรียนอย่างมาก เพื่อใช้ในการแสวงหาสิ่งบ่งชี้ทางโอกาสเพื่อขยายผลครูแกนนำในแต่ละโรงเรียนให้เพิ่มมากขึ้น โดยพบว่าการสร้างบรรยากาศในลักษณะดังกล่าวทำให้ไม่ปรากฏการเปลี่ยนแปลงตัวครูที่ทำหน้าที่ครูแกนนำในแต่ละโรงเรียน หากแต่เป็นการค่อย ๆ เพิ่มจำนวนครูแกนนำรุ่นใหม่เข้ามาอย่างค่อยเป็นไปค่อยไป อีกทั้งยังส่งผลทางอ้อมให้เกิดการรับรู้แนวคิดของโครงการไปยังเพื่อนครูแกนนำต่างโรงเรียน

นอกจากนี้ศูนย์พี่เลี้ยงฯ ยังให้ความสำคัญกับการออกแบบพื้นที่เพื่อแบ่งปันการเรียนรู้ของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการผ่านเวทีในรูปแบบต่าง ๆ โดยเป้าหมายสำคัญนั้นไม่ใช่เพียงแค่การสื่อสารผลงานทางวิชาการที่เกิดขึ้นจากการทำโครงงานฐานวิจัยเท่านั้น หากแต่ยังเน้นไปที่การนำเสนอผลลัพธ์ทางพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียนด้วยการเปิดพื้นที่ให้นักเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาตนเองให้กับเพื่อนต่างโรงเรียนได้เรียนรู้และสนุกไปด้วยกันโดยที่ครูแกนนำจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา แต่นักเรียนจะเป็นผู้ออกแบบ และดำเนินกิจกรรมเอง (นักเรียนทำหน้าที่เหมือนเป็นวิทยากรกระบวนการ) ส่วนการสื่อสารไปยังภาคีอื่น ๆ นั้นทางศูนย์พี่เลี้ยงฯ ได้ปรับรูปแบบเวทีนำเสนองานในระดับภูมิภาคเป็นการเวทีเพื่อการสื่อสารไปยังโรงเรียน และภาคส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ เพื่อสร้างการรับรู้ในแนวคิด ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง โดยใช้ทีมวิทยากรกระบวนการจากศูนย์พี่เลี้ยงฯ และมาสื่อสารให้เกิดการรับรู้ในทักษะที่สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดการรับรู้จากคนนอกวง จนนำไปสู่การติดต่อเพื่อการขยายผลในแนวคิดต่อไป อย่างไรก็ตามหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนกระบวนการในครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นในระบบ ทางศูนย์พี่เลี้ยงฯ ได้ข้อสรุปร่วมกับที่ประชุมของครูแกนนำสู่การเปลี่ยนบทบาทเป็นมูลนิธิ โดยมีหนึ่งในโรงเรียนแกนนำทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพทั้งทางด้านสถานที่และบุคลากร ซึ่งจะร่วมกันวางแผนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

Abstract

The most important thing in learning empowerment of PPPYSU-CC (PohPanPunYa Silpakorn University Coaching Center) among 3 years (2014-2017) on RBL (Research-Based Learning) approach of 11 schools was to generate the unofficial collaboration space for sharing their RBL management experiences on their own contexts and efficiencies. These empowerments have been done using the major concept, “Revise the Mind, Raise the Body, Considerably with the Think”. Revise the Mind, is to encourage and drive the passion of teachers from inside-out by giving the freedom of chance (an unofficial space) to learn each other using the adaptation of contemplative education and active learning strategies together with coaching approach of PPPYSU-CC. In field action was encouraged to drive for doing with their passions by ignoring the perfect solution on student learning management called, Raise the Body. During these learning empowerment processes, the PLC (Professional Learning Community) space would be considered to co-create with PPPYSU-CC and teacher team. It is exploited to lesson learn for several times leading to experience extraction, knowledge translation, and learning transformation for RBL management on their own contexts, called – Considerably with the Think. Remarkably, one of the important issues to be focused was the character of this project (PohPanPunYa) that should not be an extra task for teacher responsibilities. This is therefore to seriously understand the working condition in each school which is very difference. PPPYSU-CC found that these managements resulted in sustainability of teacher team and also affected in gradually increasing of new teacher participation and in softly recognizing of new school interest.

Furthermore, PPPYSU-CC also focused on learning space design for students using the formal activities in each year. The purpose of this design was not only to exhibit the RBL output as academic presentation but also to share the outcome of behavioral changes from RBL by themselves without teachers leading, teachers as a coach. Thus, students would operate their activities as a facilitator and open the space for their friends from other schools to learning together. Considerably, other value communications to other stakeholders were also investigated using the co-activities with Mahidol University Coaching Center to generate the skillful workshop seminar for further recognition by the others which caused leading to get the opportunity for scaling up the concept of this project in the future. The PPPYSU-CC have a conclusion with teacher teams to finally transform to the foundation as a legal entity which is supported by school both location and human. This is the beginning point to be the sustainable strategic approach on this project.